

(א) ג"א בר רומא, (ב) תענית י"ג, (ג) (ויר') ר"ף ולעולם ארס שמואל יצחק ר"א"ש אמר רב יהודה (ד) רש"י מ"ן, (ה) (לקמן ט"ז, א) כ"א: (ו) מן העגלים מלא, (ז) (ד"ר ב"ד).

תורה אור השלם

ו ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואסתמו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אותו ודשבתו לו: דברים כב

הגהות הגר"א

(א) רש"י ד"ה רבנן כו, ר"ב אל רבנן פ"י לסיק וכן ג"י בס"ד ר"ח:

לעזי רש"י

אנטימטר"א (אנטימטר"א). להעסק.

מוסף רש"י

ראה היא תשיבנו לו. שפס"ט השנה, שלא יחל כנזק כי דמי ותמנע ממנו (דברים כב).

רבנו חננאל

רמא, ופשיטין ולא מייתי איניש חיבה לפשיה כדאבדו דרב פפא. תלמוד ארץ ישראל שמע סימניה בהאי כנישתא ואול לכנישתא אחריית ידוב סימניה וזו רמא וכן כיוצא בו: בתנ"י כל דבר שעושה ואוכל יעשה ואוכל אוקימנא עד י"ב חדש. תניא נמי הכי כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן כל י"ב חדש מכאן ואילך שם דמיה ומניחן עגלים וסוסיים אם יכולין לרעות מטפל בהן ג' חדשים. אוזין ותרגולין גדולים מטפל בהן ל' יום. ותניא אחריית תרגולת כבהמה גסה י"ב חדש וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו ג' ימים. ושאינו עושה ואוכל ימכור שנאמר והשבתו לו. ראה היא תשיבנו לו. שלא יאכל עגל לעגלים. פי' לא תמכור עגל היום

(ד) (אפי' לאחלופי בשני. שמה יש שהוא סבור שאמר רגל שני): אודא דדינרי. כלי מלא זכוכית: וזו היא ששנינו. במסכת תענית (דף יט.) בחזקי המעגל: לאו ורואו אס נמחם אכן טוען. אס נכסת בגשמים שגזבו הגשמים למעלה הימנו יש גשמים יותר מדלי' ואסתכל עליהם שילכו: חייטין לרמא.

שמה שמה האוצר מתאון בין שנינו עליית נאצדה וזה יודע את סימניה וכשישמע את מוצאה מכריז עליה מלאה יקום וימן סימניה הלכך אצידתא מכריז ואינו נותן לב לומר עליה זו אצדתי ואלו סימניה: אין לדבר סוף. דהשתא נמי מסיק אדעמיה ואמר אס עליה היא שמאלת אלו סימניה: אי אמרת בשלמא אצידתא מכריז. ולא מזכיר שם החפץ אצידתא מלא לשמועין דאע"ג דאמר האי עליה אצדתי קצ"ך ליתן סימנין: אמרו ליה אין. כסבורין שאמר לכן ידעיתון ביה דלא רמאי הוא שכן היה לו לשואל: מספכר. שזה היה דעמן מתחילה ואין כאן משום מגיד וחזר ומגיד: לא מיימי איניש חוכה לפשיה. וכשהניחן לב"ד צטות היה שלא יעידו חובתו: בתנ"י כל דבר שעושה ואוכל. אס אצידה זו דבר שיכולין להאכילו את שכן מעשיו כגון שור וחמור: יעשה ויאכל. ולא ימכור אותו המוצא אס שבו צעלו מלדרשו שכל אדם נוח לו צדחתו שהכירה זו כדר וללמד להצטו: ראה היא תשיבנו לו. שלא תאכילו חזי דמי ש"כ אין זו השנה: לפיכך. מפרש בגמרא: ג' ולעולם. וכי עד עולם זקוק זה לטפל צטות שמירה: שם דמיה. מוכרין ומניחן הדמים אלו: עגלים וסוסיין. דקין שאין עושין מלאכה: תרגולין. זכרים שאין מטילין צאים: כבהמה גסה. שעושה ואוכלת ומטפל בה י"ב חדש דיכול להאכילה דמי צאים: מטפל. אנטימטר"א כלל: הא דקמי' שלשה (חדשים) צאך מרעה וזמן הדשאים שאין טיפולו מרובה והא דקמי' ל' יום] צומן שאין מרעה וצריך לפטמה על אצוסה ממה שצבית שדמיה יקרים: רבנן. (א) אולכין הרבה הלכך ג' ימים דהא אוקימנא צוכרים: שלא יאכל עגל לעגלים. מן העגלים שנמצא לא יאכל לו דמי עגל: עד כאן לא פליגי. לענין להמחיש צאצדיתו: אלא

אבן טוען. מפרש בירושלמי כשם שהאבן אינה יכולה לימחות כך אין יכולים להתפלל על רוב טובה: שם דמיה. לקמן (ג) עסקא דרב ספרא אפרש צע"ה: עד כאן לא פליגי אלא בנשתמש בהן. לאו דוקא נשתמש דאס נשתמש לר"ע נמי חייב צאצדיתון כיון דלדידיה אסור להשתמש א"כ הו' שולח יד צפקדון ואפילו החזיר אין נזק כלום דלא ר"ע סבר צפרק המפקיד (לקמן דף ג.) דנענין דעת צעלים אלא ודאי נשתמש לאו דוקא כדפרישית אלא נשכר שמו שמוט להשתמש קאמר דלדני טרפון דלית ליה דמותר להשתמש חייב צאצדיתון דזהבא הנאה דאי מיתרמי ליה וצינא שקיל לכו חזין צבו הו' עליהו שומר שכן ולר"ע דאסור להשתמש בזה פטור אלא אס לא היה מותר להשתמש היה פטור לכ"ע והיינו כרצה: והו'

אבן טוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם וכל מי שמצא אבדה נפנה לשם זה עומד ומכריז וזה עומד ונותן סימנין ונוטלה וזו היא ששנינו צאו וראו אם נמחת אבן המוען: בתנ"י דאמר את האבדה ולא אמר סימניה לא יתן לו והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר יעד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי: ג' אתמר רב יהודה אמר אבדתא מכריז גלימא מכריז גלימא מכריז ר"נ אמר גלימא מכריז לרמאי לא חיישין דא"כ אין לדבר סוף תנן אמר את האבדה ולא אמר את סימניה ה"ל לא יתן לו אי אמרת בשלמא אבדתא מכריז הא קמ"ל אע"ג דאמר גלימא כי לא אמר סימנין לא מהדרין ליה אלא אמרת גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו גלימא צריכא למימר כי לא אמר סימנין לא מהדרין ליה אמר רב ספרא לעולם גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו סימנין ומאי לא אמר את סימניה ולא אמר סימנין מובהקין דידה: והרמאי אע"פ שאמר את סימניה ה"ל לא יתן לו: ת"ר בראשונה כל מי שאבדה לו אבדה היה נותן סימנין ונוטלה משרבו הרמאין והתקינו שיהו אומרים לו צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול כי הא דאבדו דרב פפא אורכס ליה חמרא ואשכחיה אתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את וטול אול אייתי סהדי אמר להו ידעיתון ביה דרמאי הוא אמרו ליה אין אמר להו אנא רמאה אנא אמרו ליה אנן לאו רמאי את קאמרינן אמר רבה בר רב הונא מסתברא לא מייתי איניש חוכהא נלפשיה: בתנ"י ככל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ודבר שאין עושה ואוכל ימכר שנאמר ויהשבתו לו ראה היא תשיבנו לו מה יהא בדמים ר"ט אומר ישתמש בהן לפיכך אם אבדו צריב באחריות: ג' ולעולם אמר רב נחמן צאצדיתון: א"מ שמואל עד י"ב חדש תניא נמי הכי יכל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן עד י"ב חדש מכאן ואילך שם דמיה ומניחן עגלים וסוסיין מטפל בהן שלשה חדשים מכאן ואילך שם דמיה ומניחן אוזין ותרגולין

רבנו חננאל ה' שמים וכו'. ורבה מהלך ט' ימים הוא. ואסיקנא לא שגא מקדש ראשון והא שגא מקדש שני לא הטרותא באבדה יורד מראי תיר משחרב בית המקדש התקינו לריות מכריזין בבסות ובני מדרשות משרבו האסיק שאומרין אבדהא לכל אהי התקיני שיהא מויע המוצאה לשבני ול: ויעידו ר' פ"י מהמס מרידא. ת"ר אבן הטועין היה בירושלים כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם וכו' פ"י אבן כהנה היה בירושלים והיה כי מוצא אבדה עולה ע"ה ומכריז וזו היא שנינו בפרק סדר תעניות חזני אמר להן חזני הו' נגל צאו וראו אם נכח אבן הטועין. אבקש ר' זיס שיפסקו הגשמים: מרינ' אמר את האבדה ולא אמר את סימניה. אומה רב ספרא אליבא דרב נחמן דאמר גלימא ס"כ ל' אבדאמר האבדה וסיגיה ומאי לא אמר סיגיה דקאמר במתני' לא אמר סימנין מובהקין דידה. וסוגין בענין דדיב סימנין מובהקין והו' דאית סהדי דליתיה

קח א ב מ"י פ"ג מהל' נולה ואבדה הלכה ט' כמג עשין עד טו"ע ח"מ סי' רסו סעיף ג: ק"ב ג מ"י שם הל' א' סמ' שם: ק"ד ד מ"י שם הל' ג סמ' שם טו"ע ח"מ סי' רסו סעיף ה: ק"א ה ד מ"י שם הל' ג וסין צבשנות ונמגיד משנה סמ' שם טו"ע שם סעיף ה: ק"ב ז מ"י שם הל' טו טו"ע שם סעיף ו: ק"ג ח טו"ע ח"מ סי' רסו סעיף ה: ק"ד ט מ"י פ"ג מהל' נולה ואבדה הל' טו ס'ג שם טו"ע ח"מ סי' רסו סעיף כ: ק"ה י ב מ"י שם הל' ח טו"ע שם סעיף ט: ק"ו ל מ"י שם הל' טו טו"ע שם סעיף כ: ק"ז מ מ"י שם הל' טו טו"ע שם סעיף כ: ק"ח נ מ"י שם הל' טו ונמגיד משנה טו"ע שם סעיף כ: ק"ט ס מ"י שם הל' טו טו"ע שם סעיף כ: ק"א פ מ"י שם טו"ע שם סעיף כ: רבינו חננאל ה' שמים וכו'. ורבה מהלך ט' ימים הוא. ואסיקנא לא שגא מקדש ראשון והא שגא מקדש שני לא הטרותא באבדה יורד מראי תיר משחרב בית המקדש התקינו לריות מכריזין בבסות ובני מדרשות משרבו האסיק שאומרין אבדהא לכל אהי התקיני שיהא מויע המוצאה לשבני ול: ויעידו ר' פ"י מהמס מרידא. ת"ר אבן הטועין היה בירושלים כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם וכו' פ"י אבן כהנה היה בירושלים והיה כי מוצא אבדה עולה ע"ה ומכריז וזו היא שנינו בפרק סדר תעניות חזני אמר להן חזני הו' נגל צאו וראו אם נכח אבן הטועין. אבקש ר' זיס שיפסקו הגשמים: מרינ' אמר את האבדה ולא אמר את סימניה. אומה רב ספרא אליבא דרב נחמן דאמר גלימא ס"כ ל' אבדאמר האבדה וסיגיה ומאי לא אמר סיגיה דקאמר במתני' לא אמר סימנין מובהקין דידה. וסוגין בענין דדיב סימנין מובהקין והו' דאית סהדי דליתיה

צזכוכית

כדרכה כפרק הזהב (לקמן דף נח). גבי בני העיר ששלחו את שקליהן: **בדמי אבידה**. שמכרה לאחר שנטפל בה כמו שאמרו חכמים: **אכל מעות אבידה**. כגון שחלל מעות בדים או שלט מעטות עשוין כמגדלין: **מרתני**. אחת לשלשים יום. שמתעשין כשזהים מלפתוחן וכל ספרים שלהן היו עשוין (וי) גוללין: **גוללן**. מתחילתן לסופן שיכנס צדק האור: **בפתלה**. מה שלא למד מפני שצריך להסתות לפניו: **ולא יקרא אחר עמו**. לפי שזה מושך אללו חס מושך אללו ונקרע: **שועסה לזרעה**. לשלוט בה אור שלא תכלה ולא תאכלנה עש: **ללרען**. שמתעששים צקרקע שצריך לתמן צקרקע כדאמרין לקמן (ט) שזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אכל לא לשחקן**. לא ישמשם בזה זמן ארוך שיחשקן אחרי' בלע"ז: **לא יגע צדק**. זהב אינו מתעשש צדקן וחכמים שמה ישצר: **שזין דרכו ליעול**. דבר שגנאי הוא לו שאדם חשוב הוא ואין דרכו ליעול קופה שלו להכניסה מן החוק לבית שמור לא יעול ופטור מהשגת אבידה דילפינן (י) מוהתעלמות: **גמ' כי צדק חסד**. צדק פלוני העושה תפילין מלוי ליתמך ויחזור ויקנה מן הדמים: **גוללן**. כל שנים עשר חדש פסע אחת: **אס בשבילו פסחו**. כולה מפרש לקמיה: **מאי אריא ספר**. שהוא נוח להסקלק בטשטוש וקריעה: **כלן שנה רבי**. במסכת גיטין (דף כט). מן השולח גט צדק ישראל הרי זה משלחו ביד אחר ואם אחר לו טול חפץ פלוני הימנה לא ישלחו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר ואמר ר"ל עלה כלן שנה רבי צמשה זו למדנו רבי שסתם המשניות אין השואל כו' דכחלו שייך למימר אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: **מאי עבידיה גביה**. קס"ד לזכור קאמר ולא לצורך ספר תורה דלא לצורך ספר מורה תנא ליה גוללן כל שנים עשר חדש להכי פריקין מאי עבידיה דהאי גבי ספר מורה לקרות צו לצורך עמנו: **אס כשהוא גוללן**. להנחת ס"ת פתחו וקרא צו מותר: **בחדש שלשים יום**. החדש ממנה להתעשש מן היסן: **אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום**. וממני נמי דקמני קורא צדק אחת לשלשים יום ולא מפליג צין יסן למדש ר"א בן יעקב היא: **בענין אחד**. (א) צפרשה אחת אין קורין: **בשני בענינים**. זה דקף זה וזה דקף זה קורין דלא אחי לשמוני מהדדי: **מי שיש לו גרדי אומן בביטו**. שיארונו לו תליתות חדשות ממיד: **יער כסותו כלל יום**. ולמדנו דרך ארץ דיעור קשה לה: **בחד**. באלס אחד אין יעורו קורעה: שנים האומות בשני ראשי ומנערין ממחמין אותם יותר מדלי וקשה לה: **דעמרה**. (ב) קשה לה שנתמחמ ונקרעת: **כסא דחרשין**. נוח לשמות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין. ואידי דלארי צמילי דרבי יוחנן בהלכות דרך ארץ נקט הני שמעתא: **לויז**. רומם: **ליביא**. כל דבר שנותני לתוך המשקה או עשירי או מלגין או עקרי בשמים קרי ליביא: **ורולה לאכדן**. ללמדנו צא שלא ירגיל אדם בך שהעושה

בזכובית

בזכובית אבנה. וא"ת והא אמרין פרק עגלה ערופה (טוטה דף מח). דמשמח צית המקדש בטלה זכובית לבנה וי"ל דלא בטלה לגמרי קאמר אלא ללא שכיחא דהא רב הונא תנר זכובית חירותא כחופת בנה פ' טאין עומדין (בבבס דף לא. ע"ט):

בדמי אבידה הואיל וטרח בה אבל מעות אבידה דלא טרח בהו לא והני כמעות אבידה דמו א"ל זיל לא שבקו לי דאשרי לך: **מרתני**. ימצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אבל לא ילמוד בהן בתחלה ולא יקרא אחר עמו ימצא כסות מנערה אחד לשלשים יום ושומחה לצרכה אבל לא לכבודו יכלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן יכלי זהב וכלי זכובית לא יגע בהן עד שיבא אליהו (י) ימצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: **גמ'** אמר שמואל ימוצא תפילין בשוק שם דמיהן ומניהן לאלתר מתיב ברינא מציא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן גוללן אין שם דמיהן ומניהן לא אמר אבי' תפילין בי בר חבו משכח שכיחי ספרים לא שכיחי ת"ר ה"השואל ספר תורה מחבירו והרי זה לא ישאילנו לאחר פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללן כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש: אמר מר השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר מאי אריא ס"ת אפי' כל מילי נמי (ד) דאמר ר"ש בן לקיש כאן שנה רבי אין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר ס"ת איצטריכא ליה מהו דתימא (י) ניהא ליה לאיניש דתיעביד מצוה בממוניה קמ"ל פותחו וקורא בו פשיטא ואלא למאי שיליה מיניה סיפא איצטריכא ליה ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללן כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו מאי עבידיה גביה ותו אם בשבילו פתחו אסור הא אמרת פותחו וקורא בו הכי קאמר א"ם כשהוא גוללן פותחו וקורא בו מותר אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש ר"א בן יעקב היינו תנא קמא אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שלשים יום: אבל לא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו: ורמינהו לא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא בו פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר מג' דפין ולא יקרא בו שלשה בני אדם בכרך אחד הא שנים קורין אמר אבי' לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני בענינים: ימצא כסות מנערה אחד לשלשים יום: למימרא דניעור מעלי לה והאמר רבי יוחנן מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו יער כסותו בכל יום אמרי בכל יום קשי לה אחד לשלשים יום מעלי לה איבעית אימא לא קשיא יהא בחד והא בתרי איבעית אימא לא קשיא יהא בידיא והא בחוטרא איבעית אימא לא קשיא יהא בדעמרא הא בדכיתנא א"ר יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין ולא אמרן אלא בכלי מתכות אבל בכלי חרש לית לן בה ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא צוין אבל דצוין לית לן בה ולא אמרן אלא דלא שדא ביה ציביא אבל שדא ביה ציביא לית לן בה: וא"ר יוחנן (י) מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאברן ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכובית וישכור פועלים ואל ישב עמון ילבש (י) בכלי פשתן ככתנא רומיתא וישתמש בכלי זכובית בזוגיתא חירותא וישכור פועלים ואל ישב עמון תרגומא בתורי

אלה מאכד מהר הון רב: **כסא רומיתא**. דמיהס יקרין וממחירן נלכות: **פרגמה**. להך שכירות דפועלים: (י) **כסורי**. בפועלים המנהיגים בשוורי צעה"ב: **דנפיש**

ספרים גוללן ומנחין אצלו עד שיבא בעליהן ויתנו סימנים ויחזקו. ת"ר השואל ספר תורה מחבירו לא ישאילנו לאחרים. ומקשי מאי אריא ספר תורה אפי' כל מילי נמי דהא אמר ר' שמעון בר לקיש פרק כל נט שנכתב הלכה ואם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחו ביד אחר כאן שנה דאין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר כיון דכל תרתינא

(א) והוא בתוספתא דמסכתא בבב"א. (ב) נראה דליכא שום חסד דיעור וכן המפקיד ס"ת וק"ל אמשקיד ס"ת ודו"ק. (ג) נראה דלי' (מלא כסות).

(א) לקמן מה. מה. (ב) (שעטות ל: א) (א) (מסכת סופרים פ"ה הל' חז). (ג) (גטין פ"ט. יא) (ס) (פסחים ד' כדורות יא: יא). (ד) (חולין פ"ד. יא) (ה) (נדרים פ"ג. כ"ג). (ו) (דף מב. י) (ז) (לקמן ל: א) (ח) (ש"ך לף. ל: א) (ט) (ש"ך שבת כ: ד"ה אהן).

הגהות הב"ה

(א) גבי כי רבה היה להו הכהן וכו' אחר לקמיה דרב יוסף אמרו ליה וכו' אמר להו הכי אמר וכו' לשכר לבו כ"ל וכו' ונאשרי גורם ביד רבנא ה"ל הכהן וכו' דמתיא אלא הכל נלשון יחיד: (ב) רש"י ד"ה אחת וכו' היו עשוין בגלילה הס"ד.

הגהות הגר"א

(א) ש"י ד"ה נענין אחד כי. נ"ב וכן פי' הראש"ש אכל הדמיון פי' להפוך: (ב) שם ד"ה דעמרה קשה כי. נ"ב אכל ח"ף ודמיון: (ג) ש"י פי' להפוך:

מוסף רש"י

שאין דרכו ליטול. אס היה שגל, הרי זה לא יטול. אלו מחבר עליו בלא חולל להעלות. שאלה והתעלמות. עשמים שאלה מתעלם (שבוטות ד). בר חבו. מוכר תפילין היה (מכירה יח). נחא ליה לאיניש דתיעביד מצוה בממוניה. שאין חסר ביה כלס (בבבס דף נח. ע"ט). כסא דחרשין ולא כסא דפושרין. טול לשמות כוס של משפות ולא לשמות כוס של מים פושרין. שריטס הס לגוף (וחזקין דף. צרין. היתום (שם). ציביא. שרשו עשירי ומלגין (שם). מי שהניח לו אביו מעות. כלומר מי שלא טרח בממון וקל בענין לאכדו. וכו' אכדו (שם). ילבש בגדי פשתן. שכן יקריש וליפ דרכיו למדע שהעושה אלה מאכד ממון ויזהר אלס חסד (שם). ככתנא רומיתא. יקר היה (שם).

רבינו חננאל

דשנאה ר' חייא אמרי ר' לא שנאה ר' חייא מנין ליה דהי שניה במשנת ר' חייא ור' הורשה הכי (א) אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המופקדן אצלו רשאי להפקיד אחר אלא אם נתנו בעלים רשות לפיכך הוצרך רש לקיש לפרש שגם זה שנאה ר' ואפקיד ואפי' ספר תורה דמצוה הוא לא ישאל. (ג) פותחו וקורא בו כדי לעורר אבל לא ילמד בו. וכן המפקיד

לדור ובמאני דעמרא בתרי יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

ל

עין משפט
נר מצוה

(א) [למקן עב. חולין פד.];
(ב) [מכירת כה. ויט.];
(ג) פסחים כז. [פ"ט];
(ד) פי' [נעדרין] דבר
שמומן לשטות עליו כלי
כניסה פ"א גזל ממש
והסוף פ"ב דף ק"ו;
פסחים כמו גזל לנפילת
(ס. ס. ח) פ"א פ"ב
מ"ד. (ו) גזל ממש: מנהגין
יח. (ח) [למקן גז. מנהגין
פד. פ"ט]; (ט) פ"א;
נעדרין. (י) [מנהגין יח.];
(יא) [דברים כג. (א) (ספ.];
(יב) [ויקרא כא. (א) ויט.];
לענין מוס' לקמן עב. ומוס'
חולין פד. (א) (פ"ב ויט'
היטע. (ב) (ע"פ היטע.).

תורה אור השלם

1 ויהי העיר הקדושה אל
החלל ולקחו וקרי העיר
ההוא עגלת בקר אשר
לא עבד בה אשר לא
משה בעל;
דברים כא
2 לא תראה את שור
אחך או את שני נדבכים
והתעלמת מדם השב
חשיבה לאחך;
דברים כא
3 אפס כי לא ידעך בקר
אביו כי בקר ידברך יי'
בארץ אשר יי' אלהיך
נתן לך נקמה לרשותך;
דברים טו ד

לענין רש"י

קב"ל"א [קב"ל"א]. יתר.
קטול.
קפ"ל"א [קפ"ל"א]. צמר.
דיל"ש. קרנקה.

מוסף רש"י

בתורי. יסור פועלים
ומסור לכן שורשים שלו
למרות וס' ויכנסו השורשים
ויקטנו [שכן מנהג]
בעתות המכירות והמלאכה
לא תעלה לנלוש שאין
משקלן לכן [חולין פד.];
אלא מלאכה
למשמע מנהג. והוא
מנהג לאו כולה דוקא. אלא
מנהג מנייה דוקא. או יראה
או יסוף. ומנהג אחר אמו
הוא ולא ידענו כי ימנייה
דוקא דגמור מניה [שבת
פ"א]. לצרכה. פי' שאל
שאלנו ע' [פסחים כז.];
הכניסה לרביקה. עולה
ערוסה. רבקה קופ"ל"א
נע"ו. שקטורין ארבע
פירות ביחד [שם כז.];
ורשה. מנהגה. ע'ם
מנהגיה [שם]. אשר לא
עובד בה מכל מקום.
לדע"י דעגלמה לא מחסר
הכל אסור [שם]. שכן
עליה עוף. כפרה אלוהה
קאי. שפרט ומו על גבה.
אפי' דכתיב לא עלה עליה
עול. העלטה עליה אפילו
עליה עגלמה. לא משום
דכתיב עלה מרובי כיה
שאר עבודות במסכת סוטה
(מו). אפילו כיה כהא עליה
כפרה לא נחא ליה. והוא
היה להכניסה לרביקה והוא
[פסחים כז.]. עליה עליה
זכר פסולה. דמחא ליה
היה הדין לחנן ומחוס'
[שם]. אין כתיב עובד.
עובד משמע ממנו. עבד
משמע כדיום. ואפי' דהוא
נעלמה מניח. והוא
לפיכך מהדרי גמורו שיה
על עול מנחמה סוטה
[שם]. היה כהן. שיהיה

דנפיש פסידיהו. שרוב עבודת קרקעות שלהן בשורשים היתה
אף חרישת הכרמים וזכירתם מנהגים כלי המחרישה נעגלה בין
שורות הכרם עם הזכרים וזכירתם שם הענינים לפיכך אס' אין
הנעלים עליהם יש הפסד גדול שאין דרך הפועלים לחוס על

הכרם ועל השורשים ומנהגים אומן
על הגפנים ועל הנטיעות והם
מתקלנין והשוורין נסחבין ונשברים;
מגור. קב"ל"א נע"ו. נודמו לו
אורחים. ק"ד טעמא משום דמתכבד
בהם ואיכא לזרעה ולזכרו: שאני
הס' דקא ק"י לה. בשטיחה זו הוא
שורפה ומה היא שריפה: אי משום
עינא. ששלוט בה עין רע של
אורחין: אי משום גנבי. פן יגנבוה
האורחים: הכניסה לרביקה. נעגלה
ערוסה קאי. רבקה קופ"ל"א נע"ו
שמדקס שלם כהמות או ארבעה
נלוהיה וז' אלא וז' דשים הדישה:
כשירה. הואיל ולא נמכוון שמושו:
ואם נכביל שטיק ופידוש. שהיתה
אמה דשה והכניס את הכנה לשם
שטיק ואף נמכוון שמושו פסולה:
הא לא דמיא. מירוצא קאי: שכן
עליה עוף. כפרה אלוהה: עליה
עליה זכר פסולה. שנאמר אשר לא
עלה עליה עול ומניח עול אין לי
אלה עול כי במסכת סוטה (דף מו.).
והוא הכניסה לרביקה ודשה דלא
ניחא ליה אף דמיא לשכן עליה עוף:
משמעה כהן בחמין. ויכ"ש נזונן:
אכל לא ע"י האור. לא ימן הכלי
על האור: מגריפות. ודיל"ש עשוין
לגרוף היריות או להשריש תחנים
המדוקקים: שמשחיתן. פוגמן: מאי
עניניה גביה. מה לו להשתמש בו
ינא נעלין וישתמש בו: והשתעלמה
מס. וללמדך כהן שמומר להשתעלם:
ופעמים שאי אהא מתעלם. דכתיב
לא תוכל להשתעלם: והוא כהן
הקדושה. האנייה צניח הקדושה:
ואינא לפי כהונה. שישניה: או שהיה
נעל מללכה כהן. שיעט כהונה
מרוצה על דמי האנייה: האי
עשה. השב תשיבט. ואפי' דלא
תעשה נמי איכא אין לא תעשה
מועיל לדמות לא תעשה אלא
עשה הוא דקא דמיא לא תעשה
ציננות (דף כה.). דהא תעשה ועשה.
לנפש לא יטמא קדושים יהיו:

והתעלמת פעמים שאתה מתעלם הא כיצד
יהיה כהן והוא בבית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו יאו
שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכך נאמר והתעלמת מהם
למאי איצטריך קרא אילימא לכהן והוא בבית הקברות פשיטא האי
עשה והוא לא תעשה ועשה יולא אתי עשה ודחי את לא תעשה
ועשה ותו לא דחיין איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל
חבירו מדבר יהודה אמר רב נפקא ר' יהודה אמר רב אפס כי

לית ליה עלה עליה זכר פסולה ולמאי דפרישית אתי שפיר אי נמי סבר כר"י
עלה מאיליו כשירה וה"ר יצחק מסימפון פירש דלא פליגי כפרה עולה אלא כהנה
בספרי ויקחו אלץ פרה בעינן שמהא בשעת לקיחה פרה ור"א לית ליה ההיא דרשה וה"ה דמא פליגי בלקוח פרה קטנה וא"ה העושה
מלאכה בפרת חטאת דלמך כ"י הכוס (ב"ק דף ט. וס.) דמיי דדיני שמים אמאי מיפסלה הא ודאי לא נחא להו לנעלים וי"ל כגון שיהיה
שוקף אי נמי לא בעינן נחוחת דבעלים רק נחוחת דעושה מלאכה וא"ה כפרה אין מעמידין (ע"ז דף כג.) דפוסל ר"א פרה הניקחת
מן הכהנים דחייב לרביעה ודיק ש"מ קדשי מונח היא דאי קדשי נזק היתה היא אמאי פסולה משום דרביעה נחוחת דפסולה משום עול
וי"ל דמשמע ליה ללא מנועם עול פוסל דקדשי כניסה וכן היה ר"א פוסל בשאר קרנות לכן קאמר דקדשי מונח היא דמשמעין נרבע
מקרא דמן הכהנים: [וע"פ מוס' ע"ז כג. ד"ה ש"מ]: הא אין עשה דוחה לא תעשה ועשה. וא"ה דכפ"כ דיננות (דף כה.) ופס'
כ"ג (סנהדרין דף יט.) לא חשיב אלמנה לכהן גדול אלא לא תעשה גרידא ואמאי והא איכא עשה דקדושים יהיו וי"ל דלא קאי
עשה דקדושים יהיו אלא אמאי דכתיב כההיא פרשה וא"ה והא כי אמרינן דאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

בתורי דנפיש פסידיהו. ר"ח גרם כחורי פירוש פועלים
שמוליכים השורשים לחרישה ואין מעמיקין המחרישה
שלושה טפחים ואין הזרע נקלט היטב:

לצורכו ולצורכה מאי. דוקא נשיתוט כמות מציעא ליה וכל
דמי ליה דשמא ינחנה שטוחה
יותר מכדי לזרעה וכלי נחשת דמתיא
אכל כספר אמרינן דקורא כהן אף
ע"ג לזרכו הוא כמו לזרעה ולא
גזרינן דליכא למיחש למידי כיון שקבעו
לו זמן אחד לשלשים יום או אחד
ליו"כ חדש ולא לימוד כו בתחלה גס
לא יקרא וישנה וכלי נחשת דמתיא
לקמן דמשמעה אפי' בחמין וכלי כסף
נזונן אפי' לזרכו מותר כיון שעל
ידי אומן תשמיש אינו יכול לנצל
לידי קלקול ותעד דאי דוקא לזרכו
הכלי מאי פריך פקדון מאי עניניה
גביה כיון שהוא שומר יש לו נשין
שלא יתקלקל אפי' שהנעלים אינם
אומרים לו להשתמש:

הכניסה לרביקה ודשה. בתוספת'
(דפרה) (ס) תני לה גבי
פרה אדומה: בשביל שתיק
והדיוש פשוטה. ובספ"א (דמוספתא) (א)

קמי לזרכו פסולה לזרעה כשירה
ולכן פריך אמאי לזרכו ולזרעה
חשיב כמו לזרכו ואמר ונשני דהתם
דלורייתא פסולה כמו כה עלי' זכר
דפסולה מדבר פסא וא"ה ואמאי
מיימי ההיא דשכן עליה עוף ואלאי
משום דרז פסא אמר למלמיה עלה
אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרביק'
וי"ל משום דכרייתא היא אכל הך
דשכן עליה עוף היא מתמינן:
אף עובד דניחא ליה. וא"ה וצברה
אדומה מנלן דנענין דמחא
ליה דשעלמה למאן דיליף (סוטה
דף מו.) עבודות כפרה מגיש דעול
עול ניחא אלא למאן דלית ליה ג"ש
ומשכח עבודות כפרה גופיה מנלן
דנענין דמחא ליה וי"ל דכיון דשנין
בפסול עול ועבודות גס נענין דמחא
ליה יש להשוות וא"ה ועלה עליה
זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא
ליה להפסיל פרה שדמיה יקרים
כשירה דבר מועט וי"ל דאם היתה
כשירה הוה ניחא ליה ולכן דאם
להכשיר וא"ה ניחא ליה לרביקה ודשה
אמאי כשירה מאי שנא מעלה עליה
זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא
ליה דישתה שאינו מריות כ"כ דנללא
הכי נדושת המנוחה וא"ה פ"א לא
ידע בשעת עליית הזכר אמאי פסולה
מאי שנא מהכשר דלמרינן לעיל
(דף כג.) נגזו אינן כזי יותן ואם
נאמר דלא מיפסלה אלא כשירע
בשעת עלייתו א"ה ואמאי נמי שפיר
הא דתנן (פרה פ"ג מ"א) פרה
מעוברת ר"א מכשיר וקשה וכי

דלמך דוקא העלה עליה זכר אכל
נחמה דרבענן דפסולה כדדרשינן
באבירה כן אמרו בפירוקן
שהלכו בעליו למדינת
הים. מצא שק או קופה
שאין דרכו לישול הרי זה
לא יטול אלא אם רוצה
לעשות לנפשו משורת
הדין כ"י ישעיהל. פי'
פסחא דאופי חבילה של
חירות של דקל. פי' וקא
מיתבסר יגע והיתה משאר
לאיץ כזי לישול. לא
חברה וישול אלא מפני
שהמירורי דבריה על דין

תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד זקן ואינה לפי כבודו אבל כהן והוא בבית
הקברות לא צריכא מאי טעמא דהא כהן מוזהר בטומאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדשים יהיו לאלהיהם לא
תעשה שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו והשבת אבירה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחי' ולא אתי עשה ודחי את לא
תעשה ועשה ותור לא דחיין איסורא מקמי ממונא.

קלף א מ"י פ"ב מהל'
גולה ואבירה הול'
יח סמך עשין עד טושע'
ח"מ פ"י רסו ספין יח:
קלף ב ג ד מ"י פ"י
מהל' רות ה' ג
ופ"א מהל' פרה אלוהה
הלכה ו סמך עשין עמ
לכל:

קלף ה ו ז ח מ"י פ"ג
מהל' גולה ואבירה
הלכה י סמך עשין עד
טושע' ח"מ פ"י רסו ספין
יח:
קלף ט י מ"י שם הל' י'
ופ"א מהל' עשה אלה

ופקדון הלכה ד סמך שם
טושע' ח"מ פ"י רסו ספין
כא סכ:
קס ב מ"י פ"א מהל'
גולה ואבירה הל' יח
סמך עשין עד טושע' יח
פ"י רסו ספין ב:
קמב ל מ"י ס"ה הלכה י'
סמך שם טושע'

ח"מ פ"י רסו ספין א:
קמב מ מ"י שם פ"ג
הלכה א סמך שם
טושע' ח"מ פ"י רסו
ספין יח:
קמב ג מ"י פ"א מהל'
הלכה י ופ"א
מהל' מורות הל' טו:

רבינו חננאל

שלא הוזכר כל צרכן כי
קשין הן לגוף מאד והוא
שהוזכר כלי מכתוב. ויש
אומרי' פושטין הן
הלוחשין ושאר שממחא
דרי יוחנן פירשונם בפ'
כיוי הדם. ושוטתה
לזרעה אבל לא לכבדו
מכביא לן לזרעה ולצרכו
מא יח"ש שוטתה לצרכו
וכי ח"ש לא שוטתה לא
על גבי מטה ולא על גבי
מגור לצרכו ולא
איפשיט. פי' לרביקה
לפטמה מלשון נעלי
מרבץ. ח"ש הכניס נעלי
לרביקה ובהליכתה שבה
ברגליה בתוכה בשביל
כשירה בשביל שתיק
משירי אמו ודיוש פסולה
ופשוטה היא. ח"ש מאה
דחנן במסכת פרה שכן
עליה עוף כשירה עלה
עליה זכר פסולה והא
עליית עליה זכר לצרכו
ולצרכה היא וקתני פסולה.
ודחי רב פסא ואמר כל
מלחא דניחא ליה אפי'
שלא עשהא בידים משעיו
הן דייק מרבית עבד
קרנין עובד: מצא כלי
חרש וכלי נחשת משתמש
בהן לצרכן אבל לא
לשוקן מצא כלי עץ
משתמש בהן שלא ירביק
כלי נחשת משתמש בהן
בחמין אבל לא על ידי
כלי כסף משתמש
בהן בצונן אבל לא בחמין
מפני שמשחיתן. מגרפות